

Informační média a materiály využitelné v tematickém okruhu Svět práce a při volbě povolání žáků základních škol

PhDr. Petr Hladě, Pedagogická fakulta MU, Brno

A**1.7**

Co se dozvíte?

- › Jaká informační média a materiály existují k problematice volby povolání?
- › Kde konkrétně můžete jednotlivé podklady získat?
- › Co všechno jednotlivá média a materiály nabízejí?
- › Jaké jsou výhody jednotlivých médií a materiálů?
- › Jak zorientovat žáky v záplavě informací k problematice volby povolání?

OBSAH

1.	Úvod	2
2.	Tištěné materiály	2
3.	Počítačové programy a databáze	3
4.	Multimediální a audiovizuální materiály	3
5.	Internetové zdroje	4
6.	Tipy na internetové zdroje pro učitele	13
7.	Závěr	14

1. Úvod

Při přípravě žáků základních škol na volbu povolání mohou být využívána **různá informační média a materiály**. Jejich počet, kvalita a dostupnost v poslední době neustále stoupají. Většinou jsou využitelné jak pro samostatnou přípravu žáků, tak jako **prostředek výuky a zdroj informací ve vyučování tematického okruhu Svět práce**.

A

1.7

2. Tištěné materiály

V současné době jsou pro žáky, pedagogy a rodiče k dispozici různé **knihy a učebnice** podporující správnou volbu povolání, **brožury a katalogy** o vzdělávací nabídce středních škol, **příručky** o službách zaměstnanosti, přípravě na přijímací zkoušky či přijímací pohovor u zaměstnavatele, **statistiky** trhu práce, zájmové **testy, letáky** s charakteristikami povolání atd. Výhoda tištěných produktů spočívá v tom, že k práci s nimi není potřeba žádná technika a mohou být využívány takřka kdykoliv a kdekoliv. Nevýhodou je omezený rozsah a rychlé zastarávání informací bez možnosti aktualizace.

Tipy na tištěné publikace:

- **Poradce k volbě povolání: pro výchovné poradce a učitele ZŠ.** Praha: Dr. Josef Raabe, 2002. ISSN 1801-8440.
- **BLAŽKOVÁ, J. Moje volba: pracovní učebnice pro žáky 8. a 9. tříd ZŠ.** Most: Hněvín, 2006. ISBN 80-86654-16-8.
- **HORSKÁ, V., ZEMÁNKOVÁ, H. Volba: příručka pro učitele.** Most: Hněvín, 2002. ISBN 80-902651-3-8.
- **HORSKÁ, V., ZEMÁNKOVÁ, H. Volba povolání: pracovní sešit.** Most: Hněvín, 2002. ISBN 80-902651-0-3.
- **MEZERA, A. Pro jaké povolání se hodím?** Praha: Computer Press, 2002. ISBN 80-7226-651-9.
- **PUCOVÁ, V. a kol. Orientace ve světě práce: pracovní listy.** Most: Hněvín 2003. ISBN 80-86654-03-6.
- **PUCOVÁ, V. a kol. Orientace ve světě práce: příručka pro učitele.** Most: Hněvín 2003. ISBN 80-86654-02-8.
- **SOKOLOVSKÁ, M. Co kdo dělá? Charakteristika pracovních pozic.** Praha: Verlag Dashäfer, 2004. ISBN 80-86229-82-3.
- **STRÁDAL, J. Člověk a svět práce pro 6.–9. ročník základních škol: příprava na volbu povolání.** Praha: Fortuna, 2007. ISBN 978-80-7168-931-7.
- **ŠIKULOVÁ, R., MRÁZOVÁ, E., WEDLICOVÁ, I. Pomáhejte žákům s výběrem povolání a profesní dráhy.** Most: Hněvín, 2007. ISBN 80-86654-20-1.
- **Atlas školství.** Soubor 14 sešitových publikací, který poskytuje kompletní přehledy středních škol od gymnázií po učiliště a jejich aktuální studijní nabídku v jednotlivých krajích. Vydává nakladatelství P. F. Art ve spolupráci se Správou služeb zaměstnanosti MPSV.
- **Vybíráme střední školu.** Třídílná publikace programu SET obsahuje kompletní přehledy středních škol, gymnázií a učilišť a jejich aktuální studijní nabídku v Praze, Čechách a na Moravě. Vzdělávací nabídka jednotlivých škol je přehledně zpracována do tabulek. Vydává Ústav pro informace ve vzdělávání.

3. Počítačové programy a databáze

Další užitečný zdroj informací představují **počítačové programy a databáze** s testy zájmů, osobnostních předpokladů, údaji o povoláních, vzdělávací nabídce škol či s informacemi z úřadů práce.

Z počítačových programů, které jsou dostupné základním školám, můžeme zmínit např. komerční **program pro pracovní diagnostiku COMDI**, jehož cílem je vlastní sebehodnocení žáka a zmapování celé osobnosti se zaměřením na možnou budoucí profesní orientaci. Program zjišťuje zájmy, schopnosti, dovednosti, vědomosti, profesní a studijní předpoklady. Výstupem je přehledně zpracovaný, komplexní popis osobnosti s komentářem.

V Informačních a poradenských střediscích úřadů práce je k dispozici **Schuhfriedův zájmový test (AIST)**, který vychází z Hollandovy typologie. Program umožňuje zjistit zájmy žáka a doporučuje mu vhodná povolání.

Úřady práce dále provozují **informační systém OKpráce**. Pro žáky je určen **modul Volba povolání**, který poskytuje podrobné informace o možnostech dalšího vzdělávání na středních školách. Obsahuje informace o vyučovaných a nově otevíraných oborech na jednotlivých školách, formách studia, placení školného, požadavcích na prospěch, zdravotní stav uchazeče o studium a podrobné statistiky. Výstupy z databáze slouží jako podklady pro zpracování a tisk publikace Atlas školství.

Národní ústav odborného vzdělávání vydával od roku 1991 každoročně příručku Kam na školu – Střední školy v České republice. Od letošního roku již nebude tato publikace se vzdělávací nabídkou pro daný školní rok vydávána v tištěné podobě, než verze tištěná. **Aktuální informace naleznete v sekci Centra kariérového poradenství** na oficiálních internetových stránkách Národního ústavu odborného vzdělávání (<http://www.nuov.cz/centrum-karieroveho-poradenstvi>).

4. Multimediální a audiovizuální materiály

Další významnou skupinu tvoří **multimediální a audiovizuální materiály**, dostupné obvykle na videokazetách, nosičích CD-ROM a DVD. Tyto produkty obsahují velký objem zvukových, obrazových a textových informací, které je možné jednoduše prohlížet a mnohdy i rychle a efektivně vyhledávat. **U audiovizuálních materiálů lze navíc poznávat skutečnou podobu toho, co nikdy není vidět z textových nebo statických obrazových informací a udělat si tak poměrně dokonalou představu o realitě.**

Úřady práce disponují **videoklipy o povoláních a filmy o skupinách povolání**, které nejsou běžně dostupné na internetu. Školy si mohou vybrané videoklipy a filmy objednat na internetu (<http://www.aasadam.cz>).

Dále doporučujeme krátký film **Po škole** (<http://www.proequality.cz/kratke-filmy.html>) a filmové ukázky pracovních prostředí a druhů práce v **Informačním systému ISA** (viz dále).

A

1.7

5. Internetové zdroje

Internet patří k nejčastěji používanému informačnímu prameni při samostatné přípravě žáků na volbu povolání. Jeho význam vzrůstá i ve školní přípravě. Ve vyučování tematického okruhu Svět práce jsou internetové zdroje pro žáky vhodné **zejména k prohlubování již nabytých znalostí**. Mohou být efektivně využívány k vyhledávání informací o možnostech vzdělávání, jednotlivých profesích a uplatnění na trhu práce, rad pro psaní životopisu a přijímací pohovor, k přípravě na přijímací zkoušky na střední školu a pro získávání praktických dovedností (např. nácvik vyhledávání pracovních míst).

Využití internetu v hodinách zaměřených na volbu povolání do jisté míry **předpokládá u žáků znalosti práce s výpočetní technikou a internetem** a základní orientaci v této problematice z jiných vyučovacích předmětů.

! Poněvadž internet umožňuje nalezení množství informací prakticky z celého světa, problém nastává s obtížným posouzením důvěryhodnosti, kvalifikovanosti, pravdivosti, objektivity a aktuálnosti internetových stránek. První iniciativa by proto měla vždy vycházet ze strany učitele, který ve vyučování žákům zprostředkuje ověřené internetové odkazy. Cílem je, aby žáci **získali přehled o možnostech, které internet pro volbu povolání nabízí, naučili se získané informace kriticky hodnotit a samostatně s nimi pracovat**.

Vzhledem k rozsahu dostupných informačních materiálů z oblasti volby povolání a světa práce na internetu se dále **zaměříme na zdroje určené v první řadě pro žáky**. Práce s doporučenými internetovými zdroji jim pomůže nejen k získávání informací a osvojování kompetencí důležitých pro volbu povolání, ale i postupnému rozvíjení informační gramotnosti.

› Informační systém ISA (<http://www.infoabsolvent.cz>)

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce (ve zkratce uváděný jako ISA) se díky rozsahu a kvalitě poskytovaných informací stává výchozím internetovým zdrojem nejenom pro žáky, ale i rodiče, učitele a poradenské pracovníky. Jeho hlavním cílem je **všestranná podpora při rozhodování o volbě povolání**. Informační systém ISA poskytuje užitečnou pomoc především **při hledání vzdělávací a kariérové cesty**.

Informační systém je tvořen čtyřmi hlavními sekcemi:

1. Volba škol a oboru vzdělání

Informace o oborech, obsahu vzdělávání, školách a podmínkách pro přijetí s možností vyhledávání informací podle oboru, povolání a školy.

2. Absolventi škol a trh práce

Profesionálně zpracované informace o aktuálním stavu a potřebách trhu práce.

3. Průvodce volbou povolání

Multimediální průvodce, který žákům pomáhá s jednotlivými kroky volby povolání. Základem jsou filmové scény z reálného pracovního prostředí, kterými prolínají dialogy dívky s chlapcem, zaměřené na typické znaky a požadavky vykonávaných činností, povolání a pracovišť. Na ně navazují doplňující kvízy a odkazy na vzdělávací nabídku.

4. Problémy při studiu

Tato část přináší užitečné informace, rady a doporučení odborníků, co dělat v různých problémových situacích při studiu a nabízí příručku s desaterem správného učení, autentické příběhy a další užitečné odkazy.

Nespornou výhodou Informačního systému ISA je **přehlednost, moderní grafický design a možnost vyhledávání informací podle různých hledisek**. Obsahová stránka je garantována Národním ústavem odborného vzdělávání.

Poznámky

› Start na trh práce (<http://www.startnatrprace.cz>)

A

1.7

Internetové stránky Start na trh práce jsou **komplexním informačním průvodcem volbou povolání**. Svojí podobou jsou určeny především pro žáky a studenty, cenné rady zde však naleznou také rodiče a učitelé. Zpracována jsou následující témata: profesní orientace a volba povolání, vzdělání a výběr ze vzdělávací nabídky, výběr zaměstnání, ucházení se o zaměstnání, práva a povinnosti zaměstnanců, kariérový růst a soukromé podnikání. Start na trh práce dále obsahuje přehledně zpracované zdroje informací, dostupná je také metodika pro výchovné poradce. Internetové stránky jsou spravovány Národním ústavem odborného vzdělávání.

Poznámky

➤ Průvodce světem povolání (<http://www.occupationsguide.cz>)

A
1.7

Tyto interaktivní internetové stránky poskytují **podrobné informace o více než 600 povoláních** v podobě textu, fotografií a zvukových nahrávek. Průvodce světem povolání svým uživatelům nabízí např. dotazníky zájmů, dovedností a databázi povolání s výběrem podle oblíbených vyučovacích předmětů, oblečení používaného při práci, charakteru pracovní činnosti, předmětu práce, pracoviště a stupně vzdělání. Uživatelskou nadstavbu k databázi povolání tvoří **moduly Volba povolání a Vstup na trh práce**. Modul Volba povolání obsahuje osm různých postupů volby povolání, aby si každý žák mohl vybrat právě ten, který mu nejvíce vyhovuje. Modul Vstup na trh práce nabízí pomoc při získávání zaměstnání (návodů jak se ucházet o zaměstnání, psát žádost o zaměstnání a životopis). Průvodce světem povolání je určený především žákům základních škol. Tomu odpovídá forma, grafika i jednodušší a stručnější podání informací.

› Atlas školství (<http://www.atlasskolstvi.cz>)

A

1.7

The screenshot shows the homepage of the Atlas školství website. At the top, there is a navigation bar with the site's name and a search bar. Below this is a large banner with the text 'Atlas školství' and 'Internetový atlas školství'. The main content area is divided into several sections, each with a title and a list of links. The sections include: 'Základní školy', 'Střední školy', 'Vyšší odborné školy', 'Vysoké školy', 'Jazykové školy', 'Info pro školy', 'Studium a práce v zahraničí', 'Školy a zařízení', 'Práce, stáže, brigády', 'Partner projektu: MP SV', 'Aktuální přehledy škol pro rok 2009/2010 budou umístěny během října!!', 'Základní školy', 'Střední školy', 'Vyšší odborné školy', 'Vysoké školy', 'Jazykové školy', 'Info pro školy', 'Studium a práce v zahraničí', 'Školy a zařízení', 'Práce, stáže, brigády', and 'Info pro studenty a rodiče'. Each section contains a list of links to specific school profiles or information pages.

V internetovém Atlase školství jsou k dispozici **aktuální přehledy škol a jejich studijní nabídka**. Pro žáky jsou z množství dostupných informací důležité především podrobné informace o středních školách. Ty lze vyhledávat podle názvu školy, oboru, ale i regionů apod. Vedle této databáze Atlas školství obsahuje vyčerpávající informace o přijímacích zkouškách, včetně instrukcí a ukázky jak správně vyplnit přihlášku na střední školu. Stránky jsou provozovány za spolupráce Ministerstva práce a sociálních věcí.

Poznámky

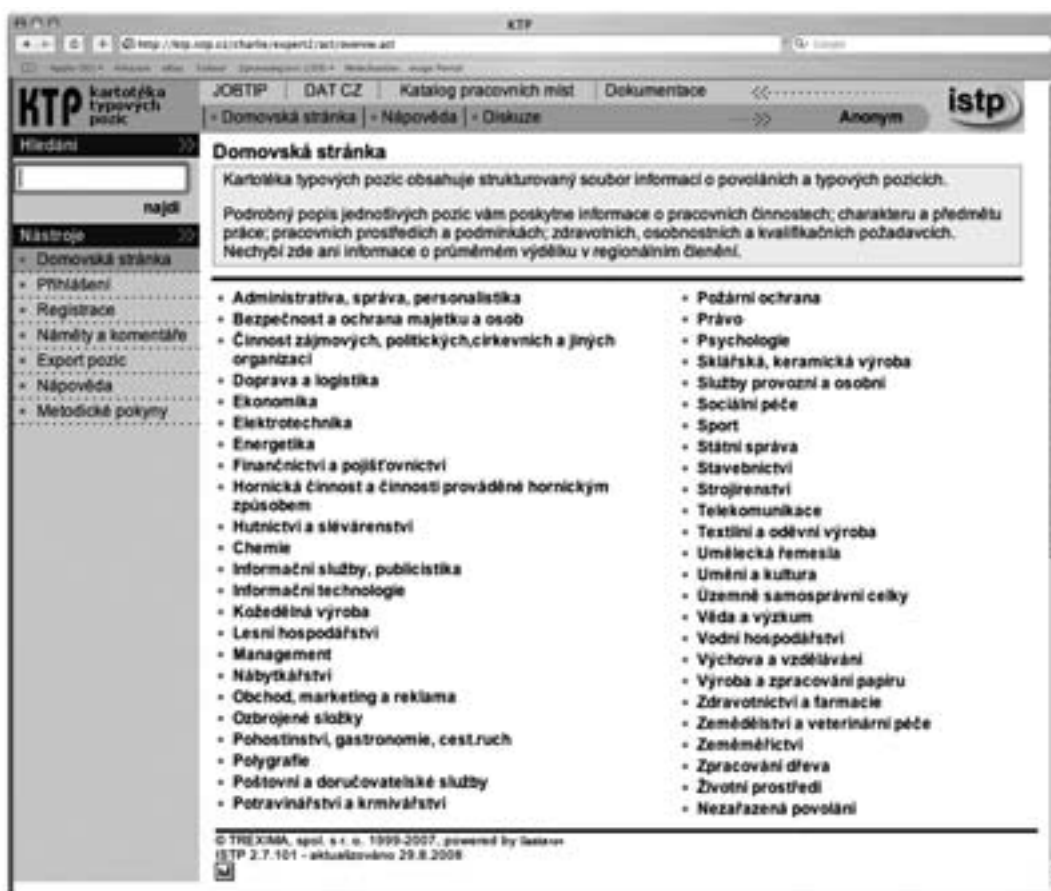

› Kartotéka typových pozic (<http://ktp.istp.cz>)

A
1.7

Podrobné informace o jednotlivých povoláních je možné nalézt v kartotéce typových pozic, kterou je možné považovat za nejkompaktnější a nejpodrobnější **informační systém o povoláních**. Kartotéka obsahuje kolem 1900 profilů pracovních pozic, jejich obecnou charakteristiku, informace o pracovních činnostech, charakteru a předmětu práce, pracovních prostředcích a podmínkách, zdravotních, osobnostních a kvalifikačních požadavcích. Nechybí ani informace o poptávce na trhu práce a průměrném výdělků v regionálním členění. Kartotéka je aktuálním, podrobným a přehledným průvodcem světem práce a důležitým pramenem informací, který mohou využít nejenom učitelé a rodiče, ale i mládež rozhodující se o budoucím profesním zaměření, výchovní poradci, zájemci o práci, zaměstnavatelé a další. Vzhledem ke způsobu zpracování informací je tento zdroj určen spíše pro dospělé. Při využití ve vyučování na základních školách je nutné počítat s vysvětlením a komentářem učitele. Výhodou je, že vybrané pozice lze exportovat do souboru, uložit v počítači a vytisknout. Garantem stránek je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

> Charakteristiky povolání (http://portal.mpsv.cz/sz/local/cv_info/ips/ch_povolani)

A
1.7

Charakteristiky povolání

Poskytují informace o:

- pracovních činnostech
- pracovních prostředcích
- pracovních podmínkách (nepříznivé projevy pracovního prostředí)
- potřebných průřezových znalostech a dovednostech
- onemocněních, menší vylučujících výkon povolání
- osobnostních požadavcích
- potřebném školním vzdělání
- příbuzných povoláních

Charakteristiky povolání (celkem 300) jsou rozděleny do profesních skupin. Pod každým názvem povolání je uveden jeho stručný popis. Soubory jsou ve formátu PDF, je možné je prohlížet online nebo stáhnout na disk vašeho počítače.

Profesní skupiny:

- Administrativní a služební činnosti
- Doprava a logistika, pošta
- Ekonomická činnost a peněžnictví
- Informační technologie
- Justice, právo, legislativa
- Kultura, sport
- Obchod a cestovní ruch
- Ochrana, ochrana, národní správa, požární ochrana
- Ověření a provozní služby
- Strojnictví, zemědělství
- Věda, výzkum, informační služby, publicistika
- Výchova a vzdělávání
- Výroba a provoz
- Zaměstnání a sociální práce
- Zemědělství, lesnictví, stádo

© Správa služeb zaměstnanosti MPSV

Podrobnější informace o povoláních získáte v [Kataloгу pracovních popisů](#) integrovaného systému typových popisů.

Charakteristiky asi 300 povolání poskytují informace o pracovních činnostech, prostředcích a podmínkách jednotlivých povolání, nepříznivých projevech pracovního prostředí, potřebných znalostech, dovednostech a osobnostních předpokladech, optimálním vzdělání a příbuzných povoláních. Mají podobu přehledně zpracovaných letáků s možností uložení do počítače a vytištění. Charakteristiky povolání jsou vhodné pro výchovné poradce a učitele. Pro potřeby žáků jsou připraveny ke stažení **letáky povolání**, které obsahují jednoduše zpracované základní informace o povoláních v rozsahu dvou stránek A4.

Poznámky

› Volba povolání (<http://www.volbapovolani.cz>)

A

1.7

Tento placený internetový portál se zaměřuje na **pomoc při volbě povolání a podporu tematického okruhu Svět práce**. Je určen pro žáky a jejich rodiče, školy, učitele a výchovné poradce. Žáci se učí samostatně pomocí e-learningových kurzů, mohou si otestovat svoje schopnosti, znalosti a předpoklady prostřednictvím série testů, naučí se také vyplňovat přihlášku na střední školu. Důležitým přínosem jsou tzv. prezentační karty, které přehledným a zajímavým způsobem představují jednotlivé profese, školy a firmy. Ojedinelou aktivitou pro podporu správné volby budoucího povolání či rozhodování o směru dalšího studia jsou videoprofese, které reálně prezentují vybraná povolání.

Poznámky

› Test volby povolání (<http://www.proskoly.cz>)

A
1.7

Tyto stránky nabízejí **zpoplatněný test volby povolání**, který má své uplatnění ve fázi rozhodování žáků o volbě povolání na konci základní školy. Jeho prostřednictvím žáci získají informace o preferovaných oblastech světa lidské práce, zjistí svůj pracovní typ osobnosti a předpoklady pro práci ve zvolených profesích. Test vznikl ve spolupráci mnoha renomovaných odborníků z řad pedagogů a psychologů a je inspirován Hollandovým modelem, který dobře postihuje oblasti profesních zájmů.

› Další testy volby povolání

Bezplatné testy volby povolání poskytuje žákům například portál **Česká škola** (<http://www.ceskaskola.cz/testy/testy.asp>). Testy profesních a studijních předpokladů jsou dále dostupné na stránkách **Regionálního informačního centra dalšího vzdělávání** (<http://vzdelavanionline.cz/testy.php>).

6. Tipy na internetové zdroje pro učitele

› VIP Kariéra (<http://www.karieroveporadenstvi.cz>)

Na této webové adrese jsou prezentovány informace o projektu VIP kariéra a **e-learningovém kurzu kariérového poradenství eKariéra**, který připravuje pedagogické pracovníky pro výuku a poradenské služby v oblasti kariérového vzdělávání a poradenství. Vzdělávací obsah kurzu je rozdělen do deseti navazujících studijních modulů s následujícími tématy: Úvod do kariérového poradenství, Kariérová dráha a kariérové rozhodování, Orientace ve vzdělávací soustavě a ve vzdělávací nabídce, Orientace ve světě práce, Požadavky světa práce, Vstup na trh práce, Pracovníprávní problematika, Sociální souvislosti kariérového poradenství, Komunikace v kariérovém poradenství a Informační zdroje pro kariérové poradenství a možnosti jejich využívání. Na internetových stránkách VIP Kariéra je dále možné získat přehled o relevantních informačních zdrojích a řad publikací o trhu práce.

› Kariérová výchova a vzdělávání (<http://vychova-vzdelavani.cz>)

Portál Kariérová výchova a vzdělávání obsahuje **aktuální a přehledné informace z oblasti světa práce a volby povolání**. Kromě pravidelně aktualizovaných zdrojů informací zahrnuje teoretické zázemí pro pedagogy (systém přípravy na volbu povolání, role školy, poradenské služby a jejich využívání, dospívání a kariérové poradenství, vstup na trh práce, pracovníprávní problematika aj.), praktické rady a metodické materiály do vyučování, přehled výzkumů z oblasti volby povolání v ČR i zahraničí a další odborné statě. Webové stránky vznikly z grantu Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity.

› Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí (<http://portal.mpsv.cz/sz>)

Integrovaný portál MPSV nabízí podrobně zpracované informace pro nezaměstnané občany, hledání volných pracovních míst, informace z úřadů práce, **statistiky, údaje o školách a oborech a jejich vyhledávání podle různých kritérií** (název, druh a typ školy, okres, obec, název a kód oboru atd.), informace o nezaměstnaných absolventech škol, vysokých školách, studiu v zahraničí a další.

› Přehled středních škol a oborů (http://portal.mpsv.cz/sz/local/cv_info/skoly/pha)

V této sekci Integrovaného portálu MPSV je umístěna k bezplatnému stažení **publikace Atlas školství** s komplexní vzdělávací nabídkou středních škol a seznamem oborů. Ve srovnání s tištěnou verzí je **elektronická varianta v pravidelných termínech aktualizována**.

› Rejstřík škol a školských zařízení (<http://rejskol.msmt.cz>)

Interaktivní rejstřík škol a školských zařízení působících na území České republiky. Možnost vyhledávání podle názvu školy, adresy, IČO, IZO, druhu školy, kraje, zřizovatele aj.

› Přehled skupin oborů a učebních dokumentů (<http://zpd.nuov.cz>)

A**1.7**

› Oficiální webové stránky Národního ústavu odborného vzdělávání (<http://www.nuov.cz>)

Internetové stránky Národního ústavu odborného vzdělávání se **základními informacemi o kariérovém poradenství**, projektech a řadou publikací k bezplatnému stažení. Pro učitele jsou užitečné informace o trhu práce (struktura žáků ve středním vzdělávání, informace o uplatnění absolventů, nezaměstnanost absolventů škol, přechod absolventů na trh práce, potřeby trhu práce aj.).

A**1.7**

7. Závěr

Dnešní doba umožňuje takřka neomezené produkování a šíření informací. Pozitivním důsledkem je jejich snadná dostupnost, ale na druhou stranu hrozí riziko nízké kvality a nebezpečí přehlcení. Poněvadž se tento fakt úzce dotýká informačních zdrojů určených k přípravě žáků základních škol na volbu povolání a vyučování tematického okruhu Svět práce, naším hlavním cílem bylo poskytnout základní přehled kvalitních pramenů v této oblasti pro žáky a pedagogy. Jsme si vědomi rychlého zastarávání prezentovaných informací a skutečnosti, že nelze zmapovat všechny existující možnosti. Doporučujeme proto dále sledovat pedagogické časopisy a vybrané internetové adresy, které přinášejí aktuální informace.

V oddíle Svět práce jsou pro žáky připraveny pracovní materiály do vyučovacích hodin tematického okruhu Svět práce s názvem **Nácvik vyhledávání informací pro správnou volbu střední školy** (příspěvek B 3.1).

Poznámky
